

SVJETSKI DAN TUBERKULOZE, 24. OŽUJKA

TRAŽE SE: VOĐE ZA SVIJET BEZ TUBERKULOZE

Svake godine obilježavamo Svjetski dan tuberkuloze 24. ožujka, na dan kad je 1882. godine Robert Koch objavio da je otkrio uzročnika tuberkuloze, kako bismo podigli svijest javnosti o razornim zdravstvenim, socijalnim i ekonomskim posljedicama tuberkuloze (TB) i pojačali napore za iskorjenjivanje tuberkuloze.

Tuberkuloza je kroz stoljeća bila na prvom mjestu liste zaraznih bolesti u svijetu i još uvijek je vodeći ubojica među zaraznim bolestima. Pisani tragovi o njoj postoje u svim poznatim civilizacijama. Iako se javlja u dalekoj prošlosti, nažalost nije samo bolest prošlosti. Tuberkuloza, nekada kod nas zvana bijela kuga ili sušica, sistemska je zarazna bolest uzrokovana bakterijom *Mycobacterium tuberculosis* (Kochov Bacil). Izvor zaraze je bolesnik s tuberkulozom pluća ili grkljana. Klice tuberkuloze nalaze se u ispljuvku bolesnika, a šire se kapljičnim putem: kašljem, kihanjem, govorom, pjevanjem. Svaki kašalj koji traje dulje od tri tjedna sumnjiv je na tuberkulozu. Tuberkuloza se najčešće prenosi dugotrajnim bliskim kontaktom s oboljelim, direktno pozitivnim TB bolesnikom, stoga češće obolijevaju ukućani oboljelog.

Iako od tuberkuloze može svatko oboljeti, neka medicinska stanja povećavaju rizik njenog razvoja, kao što su infekcija HIV-om, imunosupresivna terapija (npr. anti-TNF lijekovi, kortikosteroidi, imunosupresivni lijekovi nakon transplantacije), maligne bolesti, alkoholizam, zlouporaba droga, nikotinizam, šećerna bolest, kronično zatajenje bubrega, silikoza i dr.

Povećani rizik od tuberkuloze postoji i u osoba koje su smještene u neke od ustanova kao što su skloništa za beskućnike, zatvori, psihijatrijske bolnice, ustanove za starije i nemoćne i dr.

Primjenom cjepiva protiv tuberkuloze, a pogotovo nakon otkrića lijekova za uspješno liječenje tuberkuloze polovicom 20. stoljeća, postupno se smanjivao broj oboljelih i umrlih od tuberkuloze, zbog čega se smatralo da je tuberkuloza pobijeđena bolest. Međutim, potkraj osamdesetih godina 20. stoljeća, najrazvijenije zemlje zapadnog svijeta zabilježile su porast broja oboljelih od tuberkuloze, najviše među korisnicima narkotika, a pojava AIDS-a smanjila je otpornost na infekcije kod ovih bolesnika. U međuvremenu se pojavio i novi problem - multirezistentna tuberkuloza (MDR-TB), uzrokovana bakterijskim sojem otpornim na barem dva od šest glavnih antibiotika, koji se koriste tijekom prvih šest mjeseci liječenja. Danas je višestruko rezistentna tuberkuloza (MDR-TB) veliki javnozdravstveni problem, jer je uspjeh njenog liječenja znatno niži (oko 50%) u odnosu na „običnu“ tuberkulozu, koja je osjetljiva na postojeće lijekove (prosječna uspješnost liječenja oko 75%). Prema tome danas je tuberkuloza najčešći uzročnik smrti među svim zaraznim bolestima u svijetu.

Višestruko rezistentna tuberkuloza (MDR-TB) problem kojeg nije pošteđena ni europska regija, u kojoj oboljeli s MDR-TB čine nešto više od 4% ukupno oboljelih. U Hrvatskoj je stanje po ovom pitanju još uvijek vrlo povoljno, pa tako u 2016. godini nije zabilježen nijedan slučaj multirezistentne tuberkuloze.

Tema Svjetskog dana tuberkuloze 2018. - "Wanted: Leaders for a TB-free world", "Traže se: vođe za svijet bez tuberkuloze" – traži se angažman u borbi protiv tuberkuloze, ne samo na političkoj razini s šefovima država i ministarstvima zdravstva, već na svim razinama od zastupnika u parlamentu, župana, gradonačelnika, načelnika općina i drugih voditelja zajednice, osoba koje su pogođene tuberkulozom, civilnim udrugama, zdravstvenim radnicima, liječnicima, medicinskim sestrama i drugim zdravstvenim djelatnicima, nevladinim organizacijama i drugim partnerima. Svi mogu biti vođe nastojanja da se TB spriječi i iskorijeni, u okviru svog područja rada i svoje teritorijalne nadležnosti.

Procjenjuje se da je u 2016. godini u svijetu bilo 10,4 milijuna oboljelih, od kojih su jedan milijun bila djeca. Iste je godine od tuberkuloze umrlo 1,8 milijuna osoba, među kojima 250.000 djece te i 400.000 HIV pozitivnih osoba. Oko dvije trećine oboljelih je iz sedam država na području Azije i Afrike (Indija, Indonezija, Kina, Filipini, Pakistan, Nigerija i Južna Afrika), dok Europska regija zauzima posljednje mjesto po broju oboljelih od tuberkuloze (3% ukupno oboljelih u svijetu). Unatoč tome, tuberkuloza u Europi i dalje predstavlja relativno čestu bolest, s oko 60.000 novih slučajeva godišnje, te prosječnom stopom incidencije od oko 12/100.000, uz široki raspon od 2,1 do 76,5/100.000.

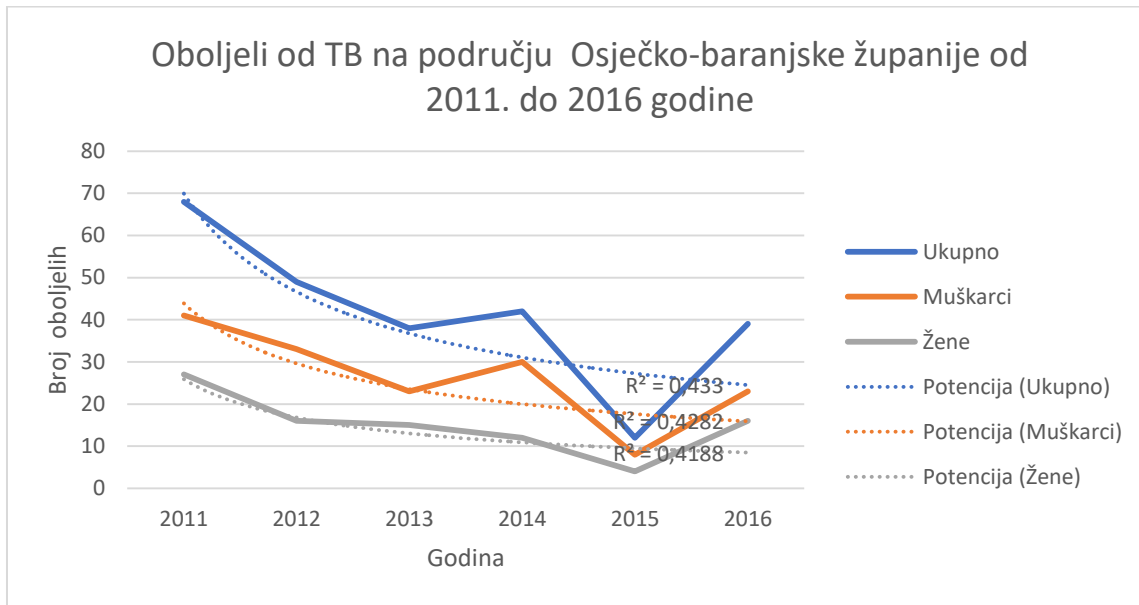
U Hrvatskoj se nekoliko posljednjih desetljeća bilježi stabilan pad incidencije tuberkuloze, sve do unatrag tri godine, kada dolazi do određene stagnacije u daljnjem padu broja oboljelih. Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo 2015. godine u Hrvatskoj je bilo 486 oboljelih od tuberkuloze što je 11,5 na 100.000 stanovnika. Prema preliminarnim podacima, u Hrvatskoj je 2016. godine bilo 450 slučajeva TBC-a što rezultira incidencijom 11 oboljelih na 100.000 stanovnika

U Osječko-baranjskoj županiji također bilježimo trend pada oboljelih od tuberkuloze od 2011. do 2016. godine.

Tablica1.: Oboljeli od tuberkuloze u Osječko-baranjskoj županiji od 2011. do 2016. godine

Godina	Ukupno	Muškarci	Žene
2011	68	41	27
2012	49	33	16
2013	38	23	15
2014	42	30	12
2015	12	8	4
2016	39	23	16

Grafikon1. :Oboljeli od tuberkuloze u Osječko-baranjskoj županiji od 2011. do 2016. godine

Pripremio:

Zorko Kovač, dr.med., spec. epidemiologije,
Služba za epidemiologiju ZZJZ Osječko-baranjske županije